

ANALIZA TVEGANJA
Vito Flaker, Vera Grebenc
(interno gradivo, 2011)

Kazalo

Kazalo	1
Uvod	3
Dve plati medalje ocenjevanja tveganja.....	3
ELEMENTI OCENE TVEGANJ.....	5
POSTOPEK ANALIZE TVEGANJA	7
NAČRT ZMANJŠEVANJA TVEGANJA IN ŠKODE.....	7
POSTOPEK PRI OCENJEVANJU TVEGANJA – PRIMER: »BANANA«.....	10
1. Opis situacije:	10
2. TABELA ZA IZDELAVO OCENE TVEGANJA	10
3. Grožnja	10
4. Nevarnost	11
5. Sklep:	12
6. Ukrepi:.....	12
7. Spremljanje in ovrednotenje ukrepov:.....	12
Primer nasilja v družini	13
1. Opis situacije:	13
2. Mandat:.....	13
3. OBRAZEC ZA IZDELAVO PRVE OCENE TVEGANJA	13
4. Grožnja	13
5. Nevarnost	14
6. KONČNA TABELA ZA OCENO TVEGANJA	16
7. Sklep:	16
8. Ukrepi:.....	16
9. Načrt:.....	17
10. Spremljanje in ovrednotenje ukrepov:.....	17
NAVODILA ZA ZAPIS PRI OCENI TVEGANJA	17
1. Opis situacije:	17
2. Mandat:.....	18
3. TABELA ZA IZDELAVO OCENE TVEGANJA	19
4. Grožnja -okolščina	19
5. Nevarnost - dogodek	20
6. KONČNA TABELA ZA IZDELAVO TVEGANJA	22
7. Sklep:	22
8. Ukrepi in storitve	22
9. Načrt:.....	23

10. Spremljanje in ovrednotenje ukrepov:.....	23
OBRAZEC ZA IZDELAVO ANALIZA TVEGANJA.....	24
1 Opis situacije:	24
2 Mandat:	24
3 TABELA ZA IZDELAVO OCENE TVEGANJA.....	24
4 Grožnja	25
4.1 Zaznavanje:	25
4.2 Opozorilo: (znaki).....	25
4.3 Gostota:	25
4.5 Dejavniki:	26
5.1 definiramo in konkretiziramo dogodek:	26
5.2 določimo verjetnost dogodka:.....	27
5.3 določimo vrsto škode :.....	27

Uvod

Tveganja, ki jih poznamo in se jih zavedamo, lahko vzamemo kot del realne možnosti. Ko se odločamo o našem ravnanju, jih vzamemo kot možne scenarije in tehtamo oziroma izbiramo, kakšne odločitve bomo sprejeli v zvezi z njimi. Dejansko je ocenjevanje tveganj postopek, ki ga počnemo v vsakodnevnem življenju tako rekoč neprenehoma, čeprav se tega ne zavedamo; ko prečkamo cesto, kupujemo avto, se zaposlimo v novi službi itn

Razumeti moramo, da posledice tveganj niso samo po sebi negativne. Ljudje ne tvegajo zato, ker pričakujejo negativne posledice ampak računajo predvsem na pozitivne posledice ali bolj pozitivne rezultate svojih ravnanj. Če se izrazimo v ekonomskem jeziku, računajo, da bodo imeli profit in ne škodo. Upravljanje s tveganjem lahko pomeni na eni strani ravnanje, ki bo preprečilo negativne posledice in hkrati prineslo želen izid. Eno izmed gesel sodobne družbe je: »Kdor riskira, profitira!« To je tudi vodilo analize tveganja, saj je njen namen omogočiti, da uporabniki socialnega dela, ne glede na njihov predznak, stigmo, sposobnosti ipd tvegajo, kot tvegamo vsi ostali, polnopravni ljudje. Namen je izenačiti z navadnim tveganjem. Nekateri ljudje, za katere mislimo, da so premalo pri sebi, da so nezreli, preneumni ipd., imajo navadno omejene možnosti tveganja. Do njih smo pokroviteljski. Z analizo tveganja naj bi krepili svobodo ljudi.

Koncept tveganj nas opozori tudi na situacije, v katerih zaradi tveganih ravnanj posameznikov lahko posledice utrpijo drugi ljudje. Takrat se pričakuje, da bomo preprečili, da bi ti drugi ljudje utrpeli škodo in delujemo v smeri njihovega varovanja. V tem primeru moramo vedno upoštevati, da osebe zavarujemo, hkrati pa ne prekoračimo potrebnih ukrepov in ne omejujemo nesorazmerno s tveganjem. Npr. vemo, da se otroci občasno sprejo, vendar ne bomo zato otrok zapirali v njihove sobe.

Vprašanje je torej, kako zmanjšati tveganje (ali zmanjšati ali popraviti posledice tveganega vedenja) in hkrati ne omejevati ljudi v njihovih željah in odločitvah saj je tveganje eno prvinskih določil modernega človeka, tveganje in z njim tudi neuspeh je nujna sestavina našega življenja.

Dve plati medalje ocenjevanja tveganja

Analiza tveganja se uporablja v dveh primerih:

1. *pri omejevanju ljudi* – z namenom, da bi bile omejitve kar se da minimalne in da se preizkusi, ali so bile izčrpane vse manj omejevalne možnosti (ko ljudi varujemo)
2. *pri širjenju možnosti* – z namenom omogočiti ljudem dejavnosti, dejanja in dogodke, ki jim niso bilo dovoljeni ali pri katerih so bili omejeni (ko širimo prostor svobode).

Zares gre za isti predmet ocenjevanja z dveh različnih perspektiv. Če se namreč odločimo, da nekoga ne bomo podpirali pri širjenju njegovih možnosti, mu jih pravzaprav ožimo, pa čeprav na pasiven način. Če nekoga na primer ne bomo preselili iz zapora na prostost, ga bomo še vedno omejevali. Nasprotno, pa čeprav morda ni tako očitno, tudi velja. In sicer na dva načina. Najprej, ko izbiramo najmanjšo možno omejitev, da bi se nekdo omejil, mu širimo možnosti, glede na tiste, ki bi jih imel, ko bi se bolj omejil, ali če gre za uradni ukrep nekoga drugega, če bi ga bolj omejili. Po drugi strani pa je namen analize tveganja in poslanstvo socialnega dela, da v situaciji, ki je omejujoča, poiščemo tiste možnosti, ki še vedno omogočajo uresničevanje želj in hotenj posameznika in ustvarjajo tudi v situacijah omejevanja še vedno prostor, sicer omejene, svobode.

Omejevanje je dopustno le v izjemnih primerih, razen če ne gre za samoomejevanje ali dogovorno omejevanje med osebami, ki se zavedajo svojih odločitev in dejanj. Da drug omejuje neko osebo brez njegovega pristanka (npr. hospitalizacija ali namestitve v zavod brez privolitve, odvzem starševskih pravic, odvzem poslovne sposobnosti itn.) mora biti določeno z zakonom (npr. Zakon o duševnem zdravju).

V teh primerih morata obstajati dva pogoja. Prvi je, da nekdo ne more odločati, da ni pri sebi oziroma da se ne zaveda posledic svojih odločitev. Drugi pa je, da je zaznana grožnja toliko resna, oziroma nevarnost tako velika, da je potrebno ukrepati. Prvi pogoj ni predmet analize tveganja temveč ocene prisebnosti (pri ljudeh, ki doživljajo intenzivno duševno stisko) ali pa vprašanje zmanjšane državlanskega statusa, ki avtomatično pomeni nezmožnosti (polno ali delno) odločanja o sebi in svojih dejanjih, se pravi status otroka ali človeka, ki nima poslovne sposobnosti (oziroma formalne pogodbene moči).

Ali obstaja nevarnost, da bi nekdo s svojimi dejanji škodoval sebi ali drugega pa je predmet analize tveganja. Pri odločanju za analizo tveganja, ki posega v življenje neke osebe proti njeni volji ali brez njenega pristanka, moramo biti zelo previdni in je dopustna le, če zadošča spodnjim kriterijem. Če jim ne, lahko analizo tveganja za svoje razumevanje situacije opravimo, ne moremo pa iz nje izvajati nobenih posledic ali na podlagi nje izvajati kakršnih koli ukrepov.

Kriteriji za uvajanje omejevalnih ukrepov

- je ogroženo življenje
- predvidevamo hude telesne poškodbe
- lahko pride do hujših psihičnih travm (hujše izgube, žalitve, psihične in spolne zlorabe)
- huda premoženjska škoda

Le v teh primerih lahko omejujemo ljudi in proti njihovi volji vstopamo v njihova življenja.

Mandat analize tveganja pri širjenju možnosti je drugačen. Tudi v tem primeru potrebujemo soglasje z željo osebe in ga ne moremo siliti v dejanja, ki si jih ne želi oziroma jih noče početi. Možnosti, ki bi mu (po našem mnenju) lahko širile možnosti, krepile moč, večale izbiro ali izboljšale življenje, mu seveda lahko predlagamo (lahko tudi na odločen, vztrajen, a nevsiljiv način).

Lahko pa nekomu širimo možnosti, na posreden način (npr. odpremo igrišče za otroke, prenehamo zaklepiti oddelek v socialnovarstvenem zavodu, ipd.). V tem primeru seveda lahko opravimo analizo tveganja brez tistih, ki jim je neko dejanje, novost namenjena, vendar pa bo naša intervencija bolj uspešna in etična, če jih bomo pritegnili k analiziranju in načrtovanju naših posegov.

V socialnem delu in sorodnih strokah je delo, ki širi ljudem možnosti, navadno povezano z življenjskimi spremembami, prehodi, napredovanjem, novimi izkušnjami. To so po definiciji situacije tveganja, navadno prehoda iz ene situacije, vloge, prostora v drugo.

Primeri širjenja možnosti:

- odraščanje, osamosvajanje
- rehabilitacija
- odpust iz ustanove
- počitnice in dogodivščine
- novi odnosi

Načela, ki jih pri ocenjevanju tveganja so:

- *upoštevanje verjetnosti* - Zdravniki raje zdravijo deset zdravih, kot da ne bi opustili pomoči enemu bolnemu. Sodniki raje oprostijo deset zločincev, kot da bi obsodili enega nedolžnega. Analiza tveganja ne zdravi in ne sodi, ugotavlja verjetnost, da se bo nekaj zgodilo in predvideva načine zmanjševanja tveganja. Klasične stroke hočejo biti gotove, mi pa učinkoviti. Zato bodisi ljudi zapirajo bodisi pa jih pustijo shirati, da se ne bi preveč vmešavali v njihovo življenje – socialno delo si tega ne more privoščiti.
- *nepokroviteljstvo* - Starši, skrbniki, ljudje, ki jim je podeljena odgovornost za druge, imamo težavo poistovetiti se, vživeti se v kožo in koristi drugega. (Če bo šel otrok na morje na žur, bom jaz imel le skrbi, žuriral bo pa samo on.) Ko nas otroci opozorijo, da smo počeli isto, nas ujamejo na identifikacijsko zanko, spravijo nas iz pokroviteljske vloge, spomnijo nas, da želimo, da se imajo naši otroci tudi dobro. Nosilci odgovornosti za druge se bojijo posledic, ne uživajo pa koristi tveganja.
- *konkretnost* - Grožnja je lahko abstraktna, nevarnost pa je vedno konkretna. Strah je votel, noter ga pa nič ni. Psihoza ni vzrok za agresivnost. V analizi tveganja moramo priti do konkretnega dogodka. Zanima nas, kaj se bo zgodilo.
- *fokusiranost* - Zaradi nekega konkretnega tveganja ne smemo omejiti človekovo svobodo na splošno. Npr. zato, ker je nekdo maničen in se bojimo, da se ne bi zaletel z avtom, ga ne bomo zaradi tega zaprli v bolnišnico, temveč mu vzeli voziško dovoljenje in ključe od avta. Poleg tega se je potrebno osredotočiti na vsak element grožnje ali nevarnosti in jih obdelati posamično. Če se lotimo zadeve preširoko, se razdrobi pozornost. Z verige ali začaranega kroga strahov moramo preusmeriti pozornost na verige nevarnosti.
- *proaktivno zmanjševanje škode* - Nujno je ne samo oceniti tveganje, ampak tudi določiti taktike zmanjševanja tveganja. Zgolj ocenjevanje je za socialno delo neetično. Brez načrtovanja zmanjševanja škode, nismo socialni delavci, ampak uradniki, zdravstveni delavci. Če ugotovimo, da obstaja velika verjetnost, da se bo zgodilo nekaj, kar bo imelo slabe posledice, ne smemo reči, da človek tega ne sme delati.

Tveganje vedno analiziramo tako, da zavzamemo dvojno perspektivo. Pomembno je: oceniti tveganje z vidika verjetnosti dogodka in hkrati obdržati perspektivo uporabnika, potreben je dialoški pristop, ki omogoča dialektiko med tema perspektivama.

ELEMENTI OCENE TVEGANJ

Pri ocenjevanju tveganja je potrebno ločiti med *grožnjo* in *nevarnostjo*.

Grožnja:

kaže na nevarnost, nas na nevarnost opozarja.

Grožnja je nujen pogoj, da smo izpostavljeni nevarnosti, ne pa tudi zadosten pogoj, da se nam kaj pripeti.

Grožnja (še) ni dogodek, ampak je le okoliščina, pogoj, da se lahko dogodek zgodi.

Zaznavanje grožnje je pomembno, ker tako izvemo o tveganju.

Grožnja je pomembna, ker tako prepoznamo, kdaj smo v tvegani situaciji.

Grožnja ima dve odločilni lastnosti:

prvič, je pogoj, da do dogodka pride,
drugič, je dejavnik, ki s svojo resnostjo in (po)gostostjo veča ali zmanjšuje verjetnost dogodka.

Grožnja ima to lastnost, da je pokazatelj nevarnosti in jo kot tako vključimo v svoj pomenski svet: s tem, ko vemo da se neki nevarni dogodki dogajajo, se utrjuje prepričanje, da obstaja grožnja teh dogodkov in veča se verjetnost, da do nevarnega dogodka tudi pride. Grožnja ima torej to lastnost, da je stalno prisotna.

Grožnja je bananin olupek, nevarno je pasti po tleh.

Grožnja kaže na nevarnost, nas na nevarnost opozarja.

Grožnja je lahko resna, lahko je huda.

Nevarnost: je dogodek, izid, za katerega obstaja določena verjetnost, da se bo pripetil. Nekaj, kar se lahko s tako ali drugačno verjetnostjo zgodi. Nevarnost je realna. Grožnja je potencialna.

Tveganje: je produkt grožnje (količnika) in nevarnosti (verjetnost). Ocena tveganja pa je, kolikšna je verjetnost, da se nevarnost uresniči, če se ji izpostavimo s tveganim vedenjem.

Leteti v letalu je grozno, a po statističnih podatkih manj nevarno kot voziti se z avtom. V tem primeru je grožnja lahko resna in intenzivna, nevarnost pa je razmeroma majhna.

Zmanjševanje tveganj: gre za ukrepe, s katerimi se preprečuje, zmanjša ali popravlja posledice prevzetih tveganj. Glede na oceno tveganja moramo izbrati ukrepe zmanjševanja tveganja in škode.

Ukrepi se lahko odvijajo na različnih točkah tveganja:

- preprečevanje tveganja,
- zmanjševanje morebitne škode,
- popravljanje škode.

Zmanjševanje tveganja je večanje profita in manjšanje škode.

Pri analizi tveganja je bistvena operacija, da ločimo tveganje na grožnjo in nevarnost. Da ugotovimo, kaj se utegne zgoditi in kakšne so lahko posledice in kaj to nevarnost vpeljuje, kaj je tisto, kar grozi.

Analizo tveganja lahko delamo ustno ali pisno. Ustno delamo v primerih, ko je nevarnost majhna (pri vsakdanjih dejavnostih, pri relativno samostojnih ljudeh, ali ko moramo npr. prostovoljnega sodelavca opozoriti na majhne nevarnosti. Pisno analizo tveganja naredimo v primerih, ko je grožnja resna, nevarnost velika ali pa ukrepi omejevalni (ko je ogroženo življenje, ko pretijo hujše telesne poškodbe, degradacija, večje izgube, zapiranje, omejevanje pri dejavnostih, ki so za človeka bistvene, itn.)

Analizo tveganja lahko opravimo za posameznika in njegovo ravnanje (npr. grožnja dezorientacije v tujem mestu), skupino ljudi (skupina na izletu), značilne dogodke (zastrupitev s hrano).

POSTOPEK ANALIZE TVEGANJA

Pri analizi tveganja moramo definirati posamezne elemente tveganja.

Grožnja

- zaznavanje grožnje
 - o kako jo običajno zaznavamo
 - o kako jo bomo zaznavali, da nas bo opozorila na nevarnost (znaki nevarnosti, tipične situacije)
- gostota grožnje (kako na gosto so posejane situacije: npr. ali se je to temu človeku že večkrat zgodilo, kako pogosto se znajde v situacijah, ki so vsebujejo grožnjo)
- resnost grožnje:
 - o določimo stopnjo škode, (če je možni izid fatalen, je grožnja resna, če je banalen, je grožnja manj pomembna ali celo ne pomembna)
 - o ugotovimo dejavnike, ki prispevajo k resničnosti grožnje, večajo verjetnost, da se bo grožnja uresničila oziroma škoda zgodila (npr. če človek sam uživa heroin, je možnost, da se bo predoziranje izteklo s smrtjo ali resno poškodbo večja, če ima človek, ki nekemu grozi, orožje, je ta grožnja resnejša, kot če ga nima; če človek v tujem mestu nima znancev je večja verjetnost, da se bo izgubil, kot če jih ima veliko)

Nevarnost

- definiramo dogodek (konkretizacija dogodka – če je nevarnost, da bo nekdo »zašel v slabo družbo«, moramo to nevarnost konkretizirati, saj je to le okvir situacije in ne dogodek – »naučil se bo kleti« ali: »nekaj bo ukradel«. To so pa že konkretniji dogodki, ki jih lahko konkretiziramo še naprej npr. »če bo klel, se mu zmanjšal ugled«, če bo kradel ga bodo lahko ujeli)
- določimo verjetnost dogodka:
 - naslonimo se na obstoječe statistike in
 - zdrav razum (npr. kako pogosto se dogaja)
- določimo vrsto škode (npr. poškodba zaradi padca po tleh)

Poleg verjetnosti odločanje o tveganju določajo še kriteriji

- stopnja škode
- korist/dobiček (izdelava lestvice pomembnosti dobička)
- normalnost tveganja (primerjava z drugimi vrstami tveganja in koliko in v čem je tveganje, ki ga prevzame uporabnik večje od »normalnega« tveganja, glede na svoj hendikep).

Konstrukcija tveganja: razumeti poskušamo, kako intenzivno posameznik zaznava tveganje (kdaj vključi alarm) in kolikšen je pomen razmerja med škodo in koristjo. Na primer: Če je verjetnost nekega dogodka 1:2, to pomeni, da ima posameznik 50% možnosti, da pride do negativnih posledic, se bo za tveganje odločil, če bo bodisi dobiček zelo velik ali pa bo škoda zelo majhna.

NAČRT ZMANJŠEVANJA TVEGANJA IN ŠKODE

Glede na oceno tveganja moramo izbrati ukrepe zmanjševanja tveganja in škode. Poznamo več različnih vrst ukrepov, s katerimi zmanjšamo tveganje:

Tehnični ukrepi

Kondomi, kresnička, varnostni pas, piščal, da se izgubiš v gozdu, life-line, skrite denarnice, nesoser za tablete, ipd.

Spremembe navad, informiranje, ozaveščanje, učenje spretnosti

Ozaveščanje o varnem seksu, ozaveščanje varnosti na cesti, informiranje o osebnih značilnostih – npr. prepirljivost, trma, zapravljenost, učenje orientacije v mestu, učenje varne vožnje, prehodov čez cesto

Socialni ukrepi

Spremljanje, podpora, nadzor, varovanje, mediacija ipd. (npr. spremljevalci pri izhodih, priprava okolja na odpust, skrbništvo, zagovorništvo – npr. pri konfliktih v službi, mediacija v družinskih konfliktih, ustvarjanje tampon zone z navzočnostjo, pomoč pri orientaciji, pri opravkih na občini, omogočanje vključevanja v različne dejavnosti, npr. kuhanje večerje, sodelovanje na sestankih).

Pravni in formalni ukrepi

Omejitveni ukrepi, skrbništvo (vse oblike), navodila za ravnanje v krizi, poravnalni postopki, zavarovalne police, garancije in zagotovila, antidiskriminacija, socialna varnost.

Preurejanje okolja

Tehnično in socialno (npr. postavitve varnostne ograje, rampe za vozičke; ustvarjanje tolerantnega vzdušja v družini, soheski; prilagoditev delavnega mesta, itn.)

Ukrepano lahko na različnih točkah tveganja:

Preprečimo tveganje (človek se npr. odloči, da ne bo več pil; človek se več ne vozi z avtom, da se ne bi zaletel; se noče navezati na drugega, da ne bi trpel ob morebitni zavrnitvi).

Zmanjšamo morebitno škodo (motoristična čelada, ščitniki na udih, javljanje s poti, posedovanje pomembnih telefonskih števil za pomoč – strokovno in neformalno, pojasnjevanje nevsakdanjega vedenja navzočim – »veste on ne sliši dobro« - če se človek zapije, da ohrani dostojanstvo, prijatelje ipd.

Popravimo škodo (npr. opravičila, pojasnila, zavarovanje v primeru poškodbe, škode ipd., poravnava škode – plačilo škode, usluge kot povračilo, pobotanje, zagotovila, garancije – npr. organizacija garantira povračilo škode v najetem stanovanju).

Preglednica možnih ukrepov zmanjševanja tveganja in škode

	Preprečevanje	Ublažitev	Popravljanje	Splošni
Tehnični ukrepi	Varnostne naprave ⁱ varna sredstva ⁱⁱ varnostni pripomočki ⁱⁱⁱ	Telekomunikacijski pripomočki ^{iv} Komunikacijski zaščitna sredstva ^{vi}	Zdravljenje poškodb, proteze, Pripomočki, ki nadoknadijo fizični ali osebni primanjkljaj ^{vii}	Elektronski ^{viii} Zdravstveni ^{ix} priprave za organiziranje časa in dejavnosti ^x sredstva za večanje možnosti ^{xi}
Spremembe navad, informiranje, ozaveščanje, učenje spretnosti	Spremembe življenjskega stila, Odločitve o opuščanju škodljivih navad in nevarnih dejavnosti ^{xii} Prekinitev stikov z ogrožajočimi osebami ^{xiii} Krepitev odločnosti	informiranje o osebnih značilnostih ^{xiv} informativni letaki pomembne telefonske številke za pomoč ^{xv} vzpostavljanje osebnih taktik blažitve škode ^{xvi}	Učenje spretnosti popravljanja spodrslijajev, opravičevanja, pobotanja	Ozaveščanje ^{xvii} , učenje ^{xviii} Svetovanje
Socialni ukrepi	Spremljanje ^{xix} Varstvo in nadzor	zagovorništvo ^{xx} ustvarjanje tampon zone z navzočnostjo ^{xxixii} , pojasnjevanje nevsakdanjega vedenja navzočim ^{xxiii} Vzdrževanje stikov ali nadzora med tvegano dejavnostjo ^{xxiv}	Iskanje izgubljenih ponovno vključevanje v dejavnosti ^{xxv} , popravljanje interakcij: pojasnila, opravičila, pobotanje poravnava škode ^{xxvi} – zagotovila in garancije ^{xxvii}	Materialni ukrepi ^{xxviii} Spremljanje in družabništvo Podpora Reševanje konfliktov Družinske intervencije pomoč pri orientaciji, organizirana podpora ^{xxix}
Pravni in formalni ^{xxx}	Omejitveni ukrepi ^{xxxi} skrbništvo (vse oblike)	navodila za ravnanje v krizi ^{xxxii}	poravnalni postopki Zavarovalne police ^{xxxiii} garancije in zagotovila ^{xxxiv}	Antidiskriminacija Socialna varnost
Preurejanje okolja	arhitektonsko ^{xxxv} Socialno ^{xxxvi} prilagoditev ^{xxxvii}	»namestitve«/ prostor preživljanja krize ^{xxxviii}		Krepitev strpnosti v okolju Dostopnost in urejenost okolja za hendikepirane

Ukrepi, tudi tisti, restriktivni so lahko predmet neformalnega in prostovoljnega dogovora (ustnega ali pismenega – glede na situacijo). Preklop s neformalnega in dogovornega načina na formalnega naj bo praviloma rezultat odločitve tima, v nujni primerih pa ob podpori supervizorja ali nadrejenega.

Spremljanje in ovrednotenje ukrepov: Potrebno je predvideti spremljanje in ovrednotenje ukrepov. Kdaj in kako bomo spremljali in naredili revizijo. Pri omejevalnih ukrepih je to še toliko bolj pomembno in je zaželeno, da so roki za revizijo čim krajši in določeni kriteriji za umik ukrepa.

POSTOPEK PRI OCENJEVANJU TVEGANJA – PRIMER: »BANANA«

1. Opis situacije:

Bananini olupki. Ljudje včasih na njih spodrsnejo in se poškodujejo. Kakšno je tveganje in kaj lahko storimo, da bi ga zmanjšali.

2. TABELA ZA IZDELAVO OCENE TVEGANJA

a. Zaznavanje:

Kako zaznavamo bananin olupki. Iz burlesk poznamo bananin olupki in pričakujemo, pa vendar ne zelo resno, da bi se to tudi v resnici zgodilo. Olupke vidimo predvsem kot smeti in ne kot grožnje (upravičeno).

b. Opozorilo:

Rumena barva. Tipična situacija: v burleski.

c. Gostota:

Bananini olupki ne ležijo po tleh zelo na gosto. Verjetnost tveganja in s tem gostota grožnje bi bila večja, če bi olupki ležali po tleh zelo na gosto. Posebna situacija so t.i. »banana partiji«.

d. Resnost:

padec → poškodba → posledice poškodbe

e. Dejavniki:

vlaga, svežina olupka, zamišljenost ali kako drugače odtegnjena pozornost. Negibčnost. Trda podlaga. Krhke kosti. Nastopanje v burleskah.

4. Nevarnost

*f. ** definiramo dogodek:*

Nevarnost je: da stopimo na olupki → da nam na njem spodrsne → da pademo → se poškodujemo → imamo posledice poškodb.

g. določimo verjetnost dogodka:

Recimo, da smo v prostoru, kjer je na vsak kvadratni meter en bananin olupki, verjetnost, da nanj stopimo 4 promile (0,004). Denimo, da je verjetnost, da nam na njem spodrsne 50%, da se poškodujemo pri padcu 5%, in da je ta poškodba huda 1%. Pri tem smo verjetnost stopanja lahko izračunali, medtem ko pa smo ostale verjetnosti ocenili zgolj po zdravi pameti in intuitivno. Verjetnost, ki jo lahko izračunamo je:

$$p_1 = 0.004$$

$$p_2 = 0.004 \times 0.5 = 0.002$$

$$p_3 = 0.004 \times 0.5 \times 0.05 = 0.0001$$

$$p_4 = 0.004 \times 0.5 \times 0.05 \times 0.01 = 0.000001$$

kar je tisočinka promila. Se pravi, da je verjetnost, da v nekem prostoru, kjer je na vsak m² en bananin olupak, če se bomo povsem naključno sprehajali 1: 1.000.000, da se hudo poškodujemo, 1:10.000 da se sploh poškodujemo in dva promila, da nam spodrsne.

h. določimo vrsto škode :

poškodba zaradi padca po tleh (lahko bi tudi šteli kot škodo, da se osmešimo, v burleski pa je to profit. Če bi se odločili, da bi to lahko bila škoda, pa bi jo skušali oceniti kot zgoraj.

5. Sklep:

stopnja škode je relativno velika, lahko pride tudi do hudih poškodb. Vendar je nevarnost zelo majhna. Dobiček je splošen in tudi pomemben – prosto gibanje, ki bi ga sicer morali omejiti. Tveganje je majhno, še posebej, če ga primerjamo s hojo po minskem polju, in tudi po gorskih poteh. V prvem primeru, je verjetnost če stopimo na mino skoraj 1.0, saj je precej gotovo, da bomo hudo poškodovani, kar je 4. 000 več, kot pri bananinem olupku. Tudi računana gostota grožnje je pretirana, tako da lahko rečemo, da je tveganje skorajda nično in da se lahko v miru sprehajamo, ne da bi nas pretirano skrbelo za banane, razen seveda, če ravno nastopamo v burleskah, a tudi tu je nevarnost majhna, saj bo režiser poskrbel za našo varnost oziroma za varni padec. Če gre za ljudi, ki niso gibčni (p2 in p3) ali imajo krhke kosti, pa je nevarnost rahlo večja (p4). Za te lahko predvidimo različne ukrepe zmanjševanja tveganja.

6. Ukrepi:

- a. Tehnični ukrepi: sprehajalna palica, detektor banan, opornice za kosti, oblazinjena zadnjica. Vožnja s kolesom.
- b. Spremembe navad, informiranje, ozaveščanje, učenje spretnosti: učenje spretnosti padanja in lovljenja ravnotežja (judo ali aikido).
- c. Socialni ukrepi: spremljanje na sprehodih, zmanjšati stopnjo nastopanja v burleskah;
- d. Preurejanje okolja: čiščenje bananinih olupkov (poseben banana-squad pri KPL). Vzpostavljajte brez bananskih con.
- e. Ukrepi zavarovanja in poravnave škode: Zavarovanje za poškodbe. Dobra zdravstvena oskrba poškodb in rehabilitacija.

7. Spremljanje in ovrednotenje ukrepov:

Ukrepe bomo spremljali timsko in sicer inženir varnosti pri delu tehnične ukrepe, periodično vsakih 6 mesecev. Inštruktor juda bo poročal o napredku, tudi vsakih 6 mesecev. Direktor KPL pa nadzorovanje brez bananskih con, v dogovoru z mestno oblastjo. Socialna delavka bo poskrbela za burleske in sicer enkratno v dogovoru z Busterjem Keatonom.

Primer nasilja v družini

1. Opis situacije:

Tričlanska družina (mama, oče in 12 letni otrok). Mama se je pred pol leta s sinom odselila od doma k novemu partnerju. Ta ima tri otroke (sinove), njihova mama je pred kratkim umrla. V tem času se je mama s sinom večkrat selila od novega partnerja k svojemu očetu (dečkovemu dedku) in nazaj k novemu partnerju in bila tudi veliko odsotna od doma. Sin se je pred mesecem dni odselil nazaj k svojemu očetu. Pred tem je pogosto izostajal iz šole (tudi po dva ali tri tedne skupaj). Oče je bil nasilen nad mamo in sinom, prav tako pa je tudi s sedanjim partnerjem. Dečkov oče ima tudi težave z alkoholom.

2. Mandat:

Formalno podeljen mandat: CSD ima javno pooblastilo ukrepati v zaščito otroka.

Splošni moralni mandat: Ni prav, da otroke tepejo. Še zlasti, ker se ne morejo postaviti zase.

Dejanski Mandat od uporabnikov: Otrok je potožil socialni delavki v šoli, a njegovo pooblastilo ni jasno. S starši se še nismo pogovarjali.

Mandat je potrebno razjasniti, čeprav obstaja splošni mandat, da zavarujemo otroka in omejimo starše.

3. OBRAZEC ZA IZDELAVO PRVE OCENE TVEGANJA

1. Grožnja / okoliščine tveganja Nasilje v družini	2. Nevarnost/škoda Poškodbe Psihične poškodbe Izostajanje od pouka	4. Taktike zmanjševanja tveganja Se gre oče zdraviti Pomoč prostovoljca v družini Opozori se šolo, da so pozorni na otrokovo vedenje, na morebitne poškodbe
	3. Dobiček otrok je pri starših in je kolikor toliko preskrbljen	

4. Grožnja

a. Zaznavanje:

Splošno družbeno zaznavanje grožnje:

Odnos družbe do nasilja v družini je, da ga obsoja: »otrok se ne sme tepsti.«, hkrati pa obstaja tolerantnost in »politika nevmešavanja«.

Zaznavanje akterjev:

Očetu se pretepanje sina zdi povsem navadna stvar. Sin se boji očeta. Mati tudi, pretepanje tolerira.

b. Opozorilo: (znaki)

Za uporabnika:

Če je oče pijan, slabe volje

Za druge akterje (npr. šolska svetovalna služba):

Otrok ima modrice, se boji očeta, je živčen, veliko se selijo.

c. Gostota:

Tepež se dogaja pogosto, večkrat na teden.

d. Resnost:

Poškodba otroka – usodnim poškodbam se da izogniti.

Strah pred očetom in učenje nasilnih vzorcev reševanja težav in stisk sta psihični poškodbi. Psihičnim učinkom nasilja se je težko izogniti, vendar so pa tudi precej nejasni.

Bežanje od doma in izostajanje od pouka in posledice povezane s tema dogodkoma so dogodki, ki se jim je mogoče izogniti in je grožnja zmerna.

e. Dejavniki:

Ki večajo tveganje:

- da prinese slabo oceno,
- da otrok ne uboga očeta,
- da oče pije alkohol,
- da je oče večkrat brez denarja,

Ki zmanjšujejo tveganje:

- oče nadzoruje moč udarca
- prisotnost matere ali kake tretje osebe.

5. Nevarnost

a. *Definiramo nevarne dogodke:*

Tepež → Poškodba otroka
Življenje v strahu → tesnoba → zapiranje vase
→ pomanjkanje prijateljev
Učenje nasilnih vzorcev → Nasilnost → poškodba koga drugega
Beg od doma → tavanje po mestu → neprijetne dogodivščine
Izostajanje od pouka → slab učni uspeh → ne bo končal šole

b. *določimo verjetnost dogodka:*

Tepež je precej verjeten, pač pa glede na zgodovino ni zelo verjetno, da bo prišlo do telesnih poškodb, še zlasti hudih in ireverzibilnih. Seveda pa je možnost večja kot, če oče ne bi pretepal sina.

Psihične posledice so bolj verjetne, vendar težko napovemo, ali se bodo odrazile. To je povezano z drugimi dogodki v življenju sina.

Posledice, ki so povezane z begom od doma, so tudi manj verjetne, saj je že verjetnost, da bo otrok zbežal, po naši oceni majhna, saj takega namena ni izkazal in tega ni še storil. Še manjša pa je verjetnost, da bi se beg končal usodno.

Izostajanje v šoli in slabe ocene in s tem verjetnost, da ne dokonča šolanja, je razmeroma velika, saj otrok dobiva slabe ocene in zgublja ugled pri učiteljih.

c. *določimo vrsto škode :*

Poškodbe od udarcev so večinoma reverzibilne in ne hude. Možnost ireverzibilnih poškodb je majhna.

Čustvene težave zaradi pretepa so dolgotrajnejše, a je težko določiti kakšna bo dejanska škoda, saj je to odvisno od drugih okoliščin v otrokovem nadaljnjem življenju.

Neuspeh v šoli lahko bistveno poslabša izhodišča otroka. Škoda ni nezanemarljiva in bi jo lahko tudi ovrednotili z izgubo dohodka in manj pa glede pomanjkanja ugleda.

Škoda povezana z begom od doma je precej neopredeljiva (otrok ima lahko celo koristi npr. srečanje s prijaznimi ljudmi in navezovanje stikov) in glede na majhno verjetnost je ni potrebno ocenjevati.

Morebitni dobitki: Otrok ostane pri starših.

6. KONČNA TABELA ZA OCENO TVEGANJA

1. Grožnja / okoliščine tveganja Nasilje v družini	2. Nevarnost/škoda Poškodbe Psihične poškodbe Izostajanje od pouka	4. Taktike zmanjševanja tveganja Se gre oče zdraviti Pomoč prostovoljca v družini Opozori se šolo, da so pozorni na otrokovo vedenje, na morebitne poškodbe
	3. Dobiček otrok je pri starših in je kolikor toliko preskrbljen	

7. Sklep:

Tepež, ki ga je otrok deležen je razmeroma pogost. Grožnja ni zelo resna, a vseeno obstaja. Grožnje povečujejo očetova nagnjenost k pijači, vzkipljivost in navajenost telesnega obračunavanja z otrokom. Grožnje zmanjšajo prisotnost druge osebe in deloma tudi, da oče ne zgubi povsem nadzora nad svojim nasiljem. Nevarnost poškodb ni velika, a tudi ni zanemarljiva. Glede psihičnih poškodb in kasnejših motenj obstaja verjetnost, a ne tudi gotovost. Ta verjetnost je večja, če otrok s svojo bolečino ostane sam. Večja je verjetnost slabega uspeha in zmanjšanih možnosti v življenju. Glede na ocenjeno tveganje, lahko trdimo, da ni potrebno iskati rešitev v radikalnih ukrepih (npr. odvzem otroka), a je vseeno potrebno ukrepati.

8. Ukrepi:

Možni ukrepi (brainstorming)

Preprečevanje škode

Gostota grožnje

Gre na počitnice

Dejavniki

Oče preneha piti ali pa se nauči omejevati pitje

Več denarja

Prisotnost matere?

Preprečevanje dogodka

Varnostnik na klic
Prisotnost tretjega ob določenih urah
Jiu-jitsu
Zmanjševanje škode
Počitnice
Učna pomoč
Prebavljanje škode
»priča« travme
Terapevtski tabori ipd.

Krizni center ali neformalna pribežališča
Rejništvo

Poravnava škode

Poravnava z očetom (oče nadoknadi škodo, ki jo je naredil otroku z večjo skrbjo za otroka, kvalitetnim druženjem – izleti, dejavnosti, ki jih ima otrok rad ipd.

Poravnava v šoli (oče gre na roditeljske sestanke, skupaj s socialno delavko skuša delovati v smeri, da se popravijo ocene, pojasniti, kaj se je dogajalo in se truditi za boljše nadaljevanje. Če oče ne more ali noče, otroku pomaga pri tem socialna delavka.

9. Načrt:

Vzpostaviti boljši stik z očetom, pogovoriti se o tepežu, pitju, o škodi, pogajati se o poravnava in sodelovanju pri izboljšanju situacije. Preveriti ali se zaveda kaznivosti svojih dejanj in eventualno zagroziti s prijavo.

Poskrbeti ta počitnice, tabore in druge dejavnosti, ki bi otroka razbremenile obogatile.

Asertivnost in jiu-jitsu.

Učna pomoč in prostovoljec. Zaupnik.

Pogledati ali je možno najeti varnostnika. Morda očetu predlagati, da ga plača.

10. Spremljanje in ovrednotenje ukrepov:

Ukrepe spremlja socialna delavka na CSD. Koordinira delovanje drugih ukrepov. Revizija po enem mesecu, na timskem sestanku. Z očetom in sinom. Kazalci uspešnosti so: sodelovanje očeta, pogostost tepeža, premiki v šoli (ni pričakovati izboljšanja ocen, a pripravljenosti šole, otroka in staršev za sodelovanje in izboljšave), opravljena dejanja iz načrta.

NAVODILA ZA ZAPIS PRI OCENI TVEGANJA

Pomembno je oceniti tveganje iz vidika verjetnosti dogodka in hkrati obdržati perspektivo uporabnika.

1. Opis situacije:

Pri spoznavanju situacije in kasnejšem opisovanju naj bo vaše zanimanje usmerjeno na to kdo je uporabnik in v kakšni tvegani situaciji se je znašel. Zapišite koliko je star, njegove pozitivne lastnosti, kakšna je njegova socialna mreža in kakšna je situacija v kateri se je znašel. Opišite okoliščine situacije in tudi zgodovino tega uporabnika, če je ta kakor koli povezana s tvegano situacijo. Opis situacije naj bo konkreten in vsebina naj se ne ponavlja. Važno je (ni pa nujno):

- kdo je uporabnik,
- njegova zgodovina (če je povezana s tvegano situacijo),
- tvegana situacija v kateri se je znašel,
- okoliščine, odnosi in cela socialna mreža...

Opis situacije naj vsebuje opis stanja in naj bo konkreten. V opisu se izogibamo kakršnemu koli subjektivnemu mnenju. Npr.: Če se nam nekaj samo zdi, to še ni dejstvo, temveč je domneva. Zato, da ne pride do domnevanja je namenjen proces ocene tveganja.

2. Mandat:

Mandat pomeni pogodba ali pooblastilo o opravljanju poslov za nekoga drugega (iz slovarja slovenskega knjižnega jezika).

Mandat nam podeli oseba za katero opravljamo analizo tvegana ali pa institucija, ki potrebuje analizo. Potrebno je dobro definirati našo vlogo pri izdelavi analize tveganja: kdo nas pošilja, zakaj in kakšno je naše poslanstvo. Da lahko odgovorimo na ta vprašanja moramo napisati:

1. Formalen mandat
2. Uporabnikov-dejanski mandat
3. Moralni mandat

Formalni mandat izvira iz javnih pooblastil. Torej napišemo kakšno je javno pooblastilo, uradna dolžnost. Zapišemo pristojnosti in obveznosti za izdelavo ocene tveganja. Uporabnikov dejanski mandat, lahko mu rečemo tudi neformalen, je enako pomemben kot formalen mandat. Pri uporabnikovem mandatu zapišemo, kakšen je odnos uporabnika do izdelave ocene tveganja in kaj to zanj pomeni. Na tej točki se vprašamo za koga je pomembna ocena tveganja. Moralni mandat pa izvira iz splošnih etičnih nenapisanih »zakonov« naše družbe. Za socialno delo sta pomembna oba mandata: uporabnikov in formalni. Uporabnik se srečuje s tveganimi situacijami.

Ocena tveganja nam omogoča oceniti realno verjetnost tveganja in se uporablja v dveh primerih:

- A: omejevanje (gre za ukrepe)
- B: širjenje možnosti (lahko tudi pri ukrepih, storitvah)

Na tej točki se vprašamo, zakaj je pomembna ocena tveganja in kam je usmerjeno naše kasnejše delo.

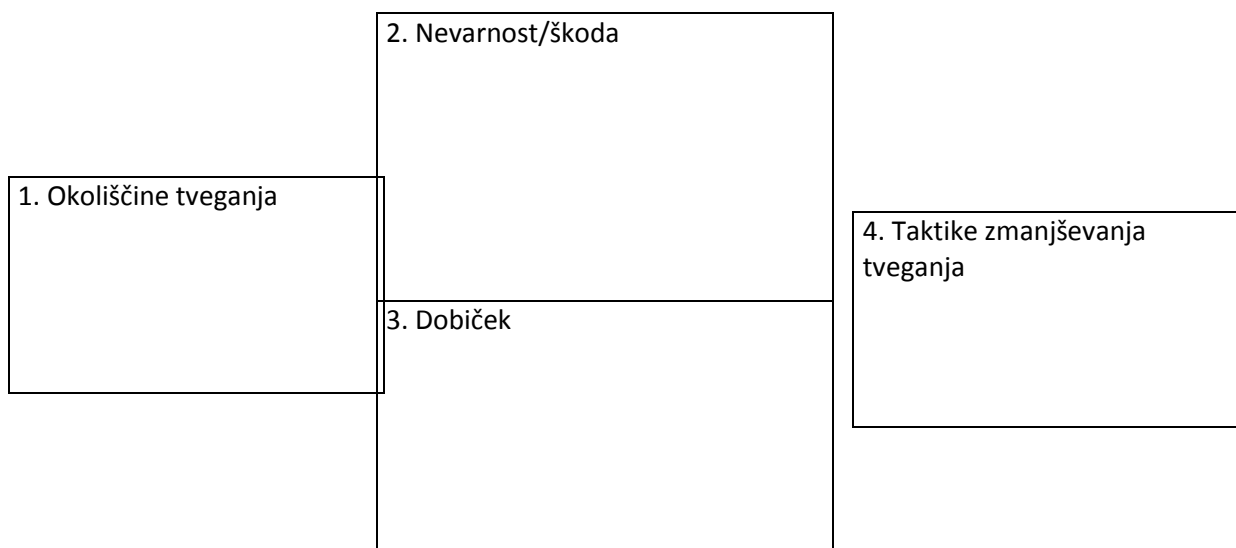
A: Omejevanje – Koncept tveganja nas opozarja na situacije, v katerih so zaradi tveganih odločitev in ravnanj posameznikov, lahko drugi utrpijo posledice in škodo. V tem primeru moramo njih zavarovati, tako da posameznika omejimo pri njegovem tveganim ravnanju. Odločilnega pomena pa je, da ne prekoračimo potrebnih ukrepov. Pomembno je, da so naše omejitve v sorazmerju s tveganjem.

B: Širjenje možnosti – Širjenje možnosti je predvsem protiutež pokroviteljski vlogi. Name analize tveganja je omogočiti tvegaje tistim uporabnikom socialnega dela, ki se jim omejuje tveganje zaradi

različnih vzrokov; stigme, omejenih sposobnosti ali, da zanje mislimo da niso dovolj pri sebi. Name širjenja možnosti je izenačiti tveganje z navadnim tveganjem. Širjenje možnosti krepi posameznikovo svobodo in vodi k normalizaciji.

3. TABELA ZA IZDELAVO OCENE TVEGANJA

Prva tabela služi za hitro oceno škode in dobička, ter zapisu okoliščin tveganja in postavljanju taktik zmanjševanja tveganja. V primerih, ko tveganje ni tako usodno za uporabnika in lahko na podlagi te tabele izdelamo načrt za nadaljnje delo ni potrebno izvesti celotne ocene tveganja. V primeru, da pa je resneje ogrožen uporabnik, ali se mu preveč omejuje svoboda je nujno potrebo nadaljevati s postopkom analize tveganja.

4. Grožnja -okoliščina

Grožnja vpeljuje v naš svet nevarnost in ima svoje specifične lastnosti oziroma faktorje. V naš svet grožnja najprej vstopa tako, da jo zaznamo. Kasneje določimo znake oziroma opozorila, da je grožnja prisotna. Glavni trije faktorji grožnje pa so gostota, resnost in dejavniki grožnje. Vsakega od faktorjev grožnje je potrebno vpisati pri oceni tveganja.

a. Zaznavanje:

Opišemo kako grožnjo običajno zaznavamo, kako se v družbi zaznava grožnjo in kako jo zaznava uporabnik. Kaj je grožnja pri vsakem primeru je seveda odvisno od specifične narave primera.

b. Opozorilo: (znaki).

Opišemo vse znake, ki nam dajo vedeti, da je prisotna določena oblika grožnje in opredelimo kakšni so tipični znaki, ki nas bodo opozorili na nevarnost. Pomembno je, da opredelimo kakšni so znaki grožnje za nas (za ocenjevalce tveganja in druge akterje) in kakšni so znaki za uporabnika.

- znaki nevarnosti
- tipične situacije

c. Gostota:

Opišemo kako gosto so posejane »grožnje« prav tako opišemo zgodovino groženj. In nenazadnje nas zanima kakšna je pogostost situacij, ki vsebujejo grožnjo.

d. Resnost:

Pri tej točki ocenjujemo škodo, ki jo lahko povzroči grožnja. Osnova za določitev stopnje škode je uporabnikov kontekst. Če je možni izid fetalen, je grožnja resna, če je banalen, je grožnja manj pomembna ali celo nepomembna. Lahko si pomagata z lestvico: zelo resna grožnja, resna grožnja, pomembna, manj pomembna, nepomembna grožnja.

e. Dejavniki:

Opišete kateri so dejavniki in okoliščine, ki prispevajo k resničnosti grožnje. Dejavnike črpaš iz zaznavanja tako, da pogledaš v konkretno situacijo uporabnika in so vsi parametri, ki so tesno povezani z grožnjo in vplivajo na njeno resnost. Kot taki večajo verjetnost, da se bo grožnja uresničila oziroma škoda zgodila. Seveda pa lahko tudi manjšajo verjetnost, da se bo grožnja uresničila. Dejavniki so lahko tudi kritični časovni okvirji resničnosti grožnje. (npr.: slabo vreme) Dejavnike napišite po točkah, saj boste tako dobili boljši vpogled na resničnost grožnje. Razdelite jih na dve skupini: tiste, ki večajo tveganje in tiste, ki manjšajo tveganje

5. Nevarnost - dogodek

a. definiramo in konkretiziramo dogodek:

Dogodek je celoten potek uresničevanja in udejanjanja grožnje. Nevarnost je, da se zgodi dogodek iz grožnje in da se nam zaradi »dogodka« nekaj zgodi, da utrpimo posledice zaradi tega, kar se je dogajalo med »dogodkom«. Opisati je potrebno celoten potek in konkretizirati kateri so bili tisti faktorji, ki so pripeljali do nevarnosti.

b. določimo verjetnost dogodka:

Lahko se naslonimo na obstoječe statistične podatke, vendar jih velikokrat nimamo. Večinoma se pri določanju verjetnosti dogodka naslonimo na zdrav razum (npr.: kako pogosto se dogaja). Zanima nas kakšna je verjetnost dogodka ali niza dogodkov, ki bodo pripeljali do zaključka, to je nevarnosti, ki se

ji želimo izogniti. Verjetnost dogodka izpeljemo iz do sedaj razgrajenih elementov grožnje in nevarnosti.

c. določimo vrsto škode :

Kot prvo se moramo vprašati ali je škoda reverzibilna (povračljiva) ali ne. Našteti je potrebno možne vrste škode ter jih podkrepiti s povezavo z nevarnostjo. (Iz ene nevarnosti izhaja več vrst škode.) Vrste škode so lahko telesne poškodbe (nevarnost je padec po tleh), materialna škoda , psihične travme itd. V nekaterih primerih je vrsta škode zelo dobro določljiva. Med tem ko, so nekatere posledice predvsem psihičnih poškodb težko določljive. Pomembna je tudi, da v nekaterih primerih določimo takojšnjo škodo in zapoznelo škodo. Zapoznela škoda, v smislu, ne tako bližnje prihodnosti.

Poleg verjetnost so še naslednji kriteriji, ki določajo tveganje

- stopnja škode
- korist, dobiček
- normalnost tveganja (primerjava z drugimi vrstami tveganja, v čem je tveganje, ki ga prevzame uporabnik večje od »normalnega« tveganja, glede na svoj hendikep)

6. KONČNA TABELA ZA IZDELAVO TVEGANJA

V končno tabelo ponovno napišemo škodo in dobiček, ki ga prinaša tveganje, vendar sedaj upoštevamo celoten proces ocenjevanja tveganja. Opišemo okoliščine tveganja in taktike zmanjševanja tveganja.

	2. Nevarnost/škoda	
1. Grožnja / okoliščine tveganja		4. Taktike zmanjševanja tveganja
	3. Dobiček	

7. Sklep:

V sklepu zapišeš strnjene ugotovitve iz postopka ocenjevanja tveganja. Opišeš stopnjo škode in kakšna je nevarnost, da do škode pride, da pride do dogodka. Napišemo kakšen je morebiten dobiček za osebo, ki bi tvegala. Za vsak par groženj in nevarnosti opišeš kakšno je tveganje. (npr.: Tveganje je majhno, če ga primerjaš..., Tveganje je večje če upoštevaš npr.: dejavnike...) V sklepu podaš dejstva in svoje razmišljanje. Na podlagi sklepa lahko predvidiš ukrepe zmanjševanja tveganja.

8. Ukrepi in storitve

Na podlagi ocene tveganja določimo ukrepe in storitve, kjer smo ugotovili, da so potrebni. Ukrepi in storitve so vse vrste taktike zmanjševanja in preprečevanja tveganja.

Preden napišemo ukrepe, naredimo »Brainstorming«

A. Preprečevanje škode

- Gostota (našteješ)
- Dejavniki (našteješ)
- Preprečevanje dogodka (našteješ)

B. Zmanjševanje škode (našteješ)

C. Poravnava škode (našteješ)

a. *Ukrepi*

Namen ukrepov je zmanjševanje tveganja in škode. Glede na oceno tveganja izberemo ustrezne ukrepe zmanjševanja tveganja in škode ali storitve za širjenje možnosti. Poznamo več različnih vrst ukrepov.

Tehnični ukrepi – v tem primeru ukrepov gre za vse tehnične pripomočke, kot so; kondomi, kresnička, varnostni pas, life-line, skrite denarnice, zemljevid, neseser za tablete, mobilni telefon, alarm...

Spremembe navad, informiranje, ozaveščanje, učenje spretnosti

Socialni ukrepi – Spremljanje, podpora, asistenca, nadzor, varovanje, mediacija (zagovorništvo, skrbništvo, posredovanje v konfliktnih situacijah, omogočanje vključevanja v različne dejavnosti, pomoč javnih delavcev, prostovoljcev, vojakov na civilnem služenju, dogovori z drugimi institucijami za preskrbo določenih potreb npr. hrane...)

Preurejanje okolja – socialno in tehnično preurejanje okolja (postavitve varnostne ograje, rampe za vozičke, tolerantnega vzdušja v družbi, soheski, prilagajanje delovnega mesta, prilagajanje bivalnih prostorov...)

9. Načrt:

Načrt je namenjen predvsem nam. V njem si zastavimo, kako bomo naše delo nadaljevali. Napisati moramo kaj vse moramo še izvedet o tvegani situaciji, da bi jo lahko še bolje razumeli. Predvsem pa je to načrt dela, ki naj bi bil usmerjen v to, da uporabnik lahko produktivno tvega. Načrt napišite s pomočjo zgoraj napisanega »Brainstorming-a«, tabele in postavljenih ukrepov.

10. Spremljanje in ovrednotenje ukrepov:

Zadnji element v oceni tveganja je opis spremljanja izvajanja načrta postavljenih ukrepov in storitev. Zapis časovnega spremljanja izvajanja načrta in ovrednotenju ukrepov in storitev. Postaviti moramo časovni plan kdaj in kako bomo naredili revizijo.

OBRAZEC ZA IZDELAVO ANALIZA TVEGANJA

Pri ocenjevanju tveganja si lahko pomagata z razlago tveganja, elementov tveganja in navodili za izdelavo ocene tveganja. Pri postavljanju taktik zmanjševanja tveganja in ukrepov si s pomagajte z preglednico možnih ukrepov zmanjševanja tveganja.

1 Opis situacije:

2 Mandat:

Formalen mandat

Uporabnikov-dejanski mandat

Moralni mandat

A: omejevanje (gre za ukrepe)

B: širjenje možnosti (lahko tudi pri ukrepih, storitvah)

.

3 TABELA ZA IZDELAVO OCENE TVEGANJA

2. Nevarnost/škoda

3. Dobiček

1. Grožnja / okoliščine tveganja

4. Taktike zmanjševanja tveganja

4 Grožnja

4.1 Zaznavanje:

Splošno družbeno zaznavanje
grožnje

Zaznavanje akterjev

4.2 Opozorilo: (znaki).

Za uporabnika

Za druge akterje

4.3 Gostota:

4.4 Resnost:

4.5 Dejavniki:

Ki večajo tvegaje

Ki zmanjšujejo tveganja

Nevarnost:

5.1 definiramo in konkretiziramo dogodek:

5.2 določimo verjetnost dogodka:

5.3 določimo vrsto škode :

2. Nevarnost/škoda
3. Dobiček

KONČNA TABELA ZA OCENO

--

TVEGANJA

**1. Grožnja / okoliščine
tveganja**

--

Sklep

**4. Taktike zmanjševanja
tveganja**

--

Preden napišemo ukrepe naredimo »Brainstorming«

A. Preprečevanje škode

Gostota (našteješ)

-

-

-

Dejavniki (našteješ)

-

-

-

Preprečevanje dogodka (našteješ)

-

-

-

B. Zmanjševanje škode (našteješ)

-

-

-

C. Poravnava škode (našteješ)

-
-

Ukrepi in storitve

Načrt

9. Spremljanje in ovrednotenje

TABELA ZA HITRO OCENO TVEGANJA

1. Grožnja/ okoliščine tveganja
2. Nevarnost/škoda
3. Dobiček
4. Taktike zmanjševanja tveganja

	2. Nevarnost/škoda	
1. Grožnja / okoliščine tveganja		4. Taktike zmanjševanja tveganja
	3. Dobiček	

ⁱ Javljanci dima, alarmi, avtomatični gasilni aparati, video nadzor, senzorji ipd.

ⁱⁱ sterilni pribor, varna vozila, varni štedilniki in gospodinjske naprave,

ⁱⁱⁱ Kondomi, kresnička, skrite denarnice, neseser za tablete

^{iv} npr. life line, GPS, chipi

^v piščal, da se izgubiš v gozdu,

^{vi} čelade, varnostne ograje, protistrupi, testerji, varnostni pas, obrambni spreji

motoristična čelada, ščitniki na udih,

^{vii} Npr. mnemotehnična sredstva, računalniki, slušni aparati

^{viii} Računalnik, mobitel

^{ix} zdravila in druge oblike zdravljenja

^x planerji, budilke, opozorila, opomniki, tablete škatle

^{xi} pripomoči za slepe, zvočni zapisi za nepismene, dostop do računalnika, interneta, glasbene opreme ipd

^{xii} Npr. vožnja z avtomobilom (pod vplivom alkohola, v maničnem stanju)

^{xiii} Npr. nasilje v družini

^{xiv} npr. prepirljivost, trma, zapravljenost,

-
- ^{xv} strokovno in neformalno,
- ^{xvi} če se človek zapije, da ohrani dostojanstvo, prijatelje ipd., manj škodljive substance ali načini uživanja substanc
- ^{xvii} o varnem seksu, varnosti na cesti, o značilnosti demence, duševnih stisk, raznih vrst prizadetosti, interakcijskih prekrških, tveganju, ipd.
- ^{xviii} orientacije v mestu, varne vožnje, prehodov čez cesto, borilne veščine, telesne spretnosti
- ^{xix} Npr. spremljevalci pri izhodih, sprehodih, potovanjih, izletih, pri nakupih (agorafobija)
- ^{xx} npr. pri konfliktnih v službi, mediacija v družinskih konfliktnih,
- ^{xxi} Npr. strokovnjakov, prostovoljcev v morebitni konfliktni situaciji
- ^{xxii} Te situacije so lahko javni prostori ali pa tvegane zasebne situacije (npr. konfliktni odnosi).
- ^{xxiii} Npr. »veste on ne sliši dobro« -
- ^{xxiv} Npr. javljanje s poti, telefonski stiki,
- ^{xxv} npr. kuhanje večerje, sodelovanje na sestankih
- ^{xxvi} plačilo škode, usluge kot povračilo,
- ^{xxvii} Npr. organizacija garantira povračilo škode v najetem stanovanju, nadomeščanje za opravljanje dela ipd.
- ^{xxviii} denarna pomoč, stanovanje, prehrana, obleka
- ^{xxix} **krizni timi, posveti, skupine za oporo ipd.**
- ^{xxx} Ukrepi, tudi tisti, restriktivni so lahko predmet neformalnega in prostovoljnega dogovora (ustnega ali pismenega – glede na situacijo). Preklop s neformalnega in dogovornega načina na formalnega je praviloma rezultat odločitve tima in v okvirih javnih pooblastil, v nujni primerih pa ob podpori supervizorja ali nadrejenega. Tudi prostovoljni dogovori so lahko formalizirani in zapisani.
- ^{xxxi} omejitve razpolaganja z denarjem, uporabe prevoznih sredstev, gibanja in potovanja, dostopa do orožja in drugih nevarnih predmetov, uporabe psihotropnih substanc, stikov z določenimi osebami, itn.
- ^{xxxii} psihiatrična oporoča, pooblastila
- ^{xxxiii} zavarovanje v primeru poškodbe, škode ipd.,
- ^{xxxiv} npr. plačevanje najemnine, nadomeščanje pri delu, za plačilo morebitne škode, nadomestitev izgube prizadetemu
- ^{xxxv} postavitev varnostne ograje, rampe za vozičke; orientirji (npr. različne barve), smerokazi
- ^{xxxvi} tolerantnega vzdušja v družini, soseski;
- ^{xxxvii} delavnega mesta, stanovanja
- ^{xxxviii} V vrstnem redu glede na restriktivnost okolja oz. ukrepa: javljanje pri neki službi (center, zdravstveni dom, dnevni center, posvetovalnica), preživljanje krize doma (krizni tim, podpora sostanovalcem, obiskovalci), preživljanje krize na tujem domu (prijatelji, daljni sorodniki, prostovoljci), napotitev v skupnostno obliko skrbi (krizni center, zatočišče, stanovanjska skupina), napotitev na odprti oddelek bolnišnice ali socialnega zavoda, napotitev na zaprti oddelek bolnišnice ali socialnega zavoda. Tudi rejništvo.